

Юридичні науки

УДК 349.4

Соболєва Катерина Олегівна

студентка

Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого

Соболева Екатерина Олеговна

студентка

Национального юридического университета имени Ярослава Мудрого

Sobolyeva Kateryna

Student of the

Yaroslav Mudryi National Law University

Науковий керівник:

Курман Тетяна Вікторівна

кандидат юридичних наук,

доцент кафедри земельного та аграрного права

Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого

**УГОДА СОТ ПРО СІЛЬСЬКЕ ГОСПОДАРСТВО: ПРАВОВИЙ
АНАЛІЗ ТА НАСЛІДКИ ДЛЯ УКРАЇНИ
СОГЛАШЕНИЕ ВТО ПО СЕЛЬСКОМУ ХОЗЯЙСТВУ: ПРАВОВОЙ
АНАЛИЗ И ПОСЛЕДСТВИЯ ДЛЯ УКРАИНЫ
WTO AGREEMENT ON AGRICULTURE: LEGAL ANALYSIS AND
CONSEQUENCES FOR UKRAINE**

Анотація. Досліджено предмет регулювання Угоди СОТ про сільське господарство в системі права, значення Угоди для розвитку сільського господарства в Україні та стан її виконання.

Ключові слова: СОТ, сільське господарство, державна підтримка сільського господарства, адаптація національного законодавства.

Аннотация. Исследовано предмет регулирования Соглашения ВТО по сельскому хозяйству в системе права, значение Соглашения для развития сельского хозяйства в Украине и состояние ее выполнения.

Ключевые слова: ВТО, сельское хозяйство, государственная поддержка сельского хозяйства, адаптация национального законодательства.

Summary. The subject of regulation of the WTO Agreement on agriculture in the system of law, the significance of the Agreement for the development of agriculture in Ukraine and the state of its implementation are investigated.

Key words: WTO, agriculture, state support of rural economy, adaptation of national legislation.

Постановка проблеми: 2008 рік став новим етапом економічного розвитку України, що пов'язано із набуттям членства у Світовій Організації Торгівлі (далі – СОТ) шляхом прийняття Закону України «Про ратифікацію Протоколу про вступ України до Світової організації торгівлі» від 10 квітня 2008 року №250. Ця подія ознаменувала необхідність адаптації національного законодавства у сфері сільського господарства відповідно до норм СОТ. Так, зокрема, розпорядженням Кабінету Міністрів України "Про затвердження плану першочергових заходів щодо виконання зобов'язань України в рамках членства у СОТ" від 17 грудня 2008 р. № 1570 визначаються наступні пріоритетні цілі України: запровадження нових або зміну існуючих заходів з надання внутрішньої підтримки виробникам сільськогосподарської продукції, приведення державних стандартів у відповідність з рекомендаціями Кодексу Аліментаріус, зокрема встановлення вимог до строків зберігання риби,

установлення імпоротної тарифної квоти, запровадження нових експортних обмежень тощо [1].

Актуальність дослідження підтверджується тим, що Угода СОТ про сільське господарство є прогресивним кроком у розвитку сільського господарства України як пріоритетної галузі економіки.

Стан дослідження: Аналіз тенденцій розвитку агропромислового комплексу у зв'язку із прийняттям Угоди СОТ «Про сільське господарство» здійснюється багатьма вітчизняними вченими. Значною науковою вагомістю вирізняються праці В. Носіка, В. Семчика, А. Статівки, О. Погрібного та ін., праці яких стали міцною основою для подальшого дослідження питань щодо згаданої Угоди.

Мета статті. Метою даного дослідження є правовий аналіз Угоди СОТ «Про сільське господарство» для України та її вплив на АПК.

Виклад основних положень. У результаті Уругвайського раунду була укладена Угода про сільське господарство, пакет домовленостей якої включає чотири рішення стосовно сільського господарства: (1) доступ на ринок сільськогосподарської продукції; (2) захисні заходи; (3) експортні субсидії; (4) внутрішні програми підтримки. Що стосується експортних субсидій, суть яких полягає у тимчасовому замороженні їх рівня, а потім у поступовому скороченні протягом певного періоду часу, то Україною не було схвалено даний пункт домовленостей, що означає відмову від субсидування власного експорту Україною. Тому доцільним буде детальним розгляд трьох інших вищезазначених пунктів.

Стаття 4 Угоди СОТ про сільське господарство присвячена доступу на ринок сільськогосподарської продукції [2]. «Предмет правового регулювання у сфері «доступу на ринок» являє собою державні заходи на митному кордоні та на митній території, які застосовуються для обмеження доступу імпортованих товарів на внутрішні ринки» [3, с. 9]. Згідно з положеннями Угоди кількісні обмеження на імпорт

сільськогосподарської продукції мають бути перераховані у тарифні еквіваленти на базі досить складних розрахунків. Так зокрема зниження тарифів може залежати від: поточного рівня тарифів; статусу країни (розвинена країна, країна, що розвивається тощо), а також наявності окремих умов (тобто коли імпорт швидко зростає, або його ціни значно знижуються). Наприклад, жодного зниження тарифів не вимагається від найменш розвинених країн. Від країн, що розвиваються, у цілому вимагається менша величина зменшення мит, причому їм надається більше свободи в реалізації своїх зобов'язань, ніж розвиненим країнам [4, с. 13].

Важливе значення у розвитку АПК України відіграють заходи, пов'язані з державною підтримкою сільського господарства, що і стало наріжним каменем у процесі приєднання України до СОТ. Та представниками України все ж таки вдалося правильно наголосити на тому, що внутрішня підтримка, відповідно до угоди СОТ, надається здебільшого у формі пільгових цін для окремих сільськогосподарських товарів, таких як цукровий буряк, велика рогата худоба, цукор, птиця, свині, вівці та молоко [5, с. 277]. Як відомо, в системі СОТ діє правило щодо скорочення, для розвинених країн, домовленого сукупного виміру підтримки сільського господарства на 20 % протягом шести років з моменту вступу до СОТ. Завдяки проведенню ефективних переговорів Україна не має зобов'язань перед СОТ по скороченню державної підтримки. В той же час існують зобов'язання не перевищувати її річний рівень. Сукупний вимір державної підтримки (СВП) сільського господарства України не повинен перевищувати 3 млрд. 43 млн. грн. Крім того, додатково Україна може кожен рік витратити до 5% від річної вартості виробництва валової продукції сільського господарства. Угода СОТ «Про сільське господарство» вказує на те, що державна підтримка сільськогосподарських товаровиробників поділяється на: а) підтримку, яка підлягає скороченню та б) підтримку, яка скороченню не підлягає. Дана

класифікація дозволяє поділити субсидії на «три скриньки»: «зелена скринька» (заходи, що не створюють спотворюючого впливу на торгівлю чи виробництво (наприклад, наукові дослідження; ветеринарні та фітосанітарні заходи тощо)). Нині в Україні спостерігається тенденція до більш активного застосування саме цих заходів), «блакитна скринька» (програми, що передбачають обмеження обсягів виробництва) і «жовта скринька» (заходи які викривлюють торгівлю та є найбільш поширеними в політиці АПК (наприклад доплати з держбюджету за здачу продукції відповідної якості; списання господарствам державних боргів)).

Звертаючись до останньої умови пакета домовленостей за Угодою СОТ «Про сільське господарство», а саме захисних заходів, то під ними розуміється можливість введення додаткового захисного мита на імпорт сільськогосподарської продукції в тих випадках, коли обсяги імпорту або ціна імпортованої продукції ставлять під загрозу внутрішній ринок.

Що ж стосується впливу Угоди на національне законодавство, то в будь-якому випадку незважаючи на необхідність великих матеріальних затрат, Україна значною мірою адаптувала своє національне законодавство до положень Угоди. Після початку процесу вступу України до СОТ прийнято низку важливих законів, зокрема: Митний кодекс України; Закон України «Про державну підтримку сільського господарства України», Закон України «Про внесення змін до Закону України «Про ставки вивізного (експортного) мита на насіння деяких видів олійних культур»; Закон України «Про внесення змін до деяких законів України щодо оподаткування сільськогосподарських підприємств та підтримки соціальних стандартів їх працівників» тощо. Важко переоцінити вплив на стан економіки, оскільки факт покращення розвитку АПК в Україні є беззаперечним.

- Так, зокрема, з моменту набуття членства в СОТ Україна стала застосовувати тарифну квоту на цукор-сирець тростинний. Обсяг

тарифної квоти поступово зростав з 260 000 тонн на рік у 2008 році до 267 800 тонн у 2015 році, що є остаточним обсягом тарифної квоти.

- Зовнішні поставки аграрної продукції у 2017 році досягли 18,0 млрд дол. США, що на 59,2% більше аналогічного показника 2008 року. Основними країнами, до яких у значних обсягах експортувалася українська продукція, виступають Індія, Китай, Єгипет, Нідерланди, Іспанія, Туреччина, Італія, Польща, Білорусь, Ізраїль, Німеччина, Іран, Саудівська Аравія, Франція та Бангладеш.
- Після вступу до СОТ середня ставка ввізного мита на сільськогосподарську продукцію знизилася до 9,2% [6, с. 30].

Висновки. Підсумовуючи усе вищесказане, можна дійти до наступних висновків. За 10 років членства в СОТ, Україна приклала вагомих зусиль для підтримання інтересів національних сільськогосподарських товаровиробників, оптимізації їх діяльності, підвищення рівня вітчизняної продукції. Вступ до СОТ та укладення Угоди «Про сільськогосподарську продукцію» стало міцною прогресуючою основою для захисту вітчизняного агропромислового комплексу, що відповідає сучасним потребам України. Вступ до СОТ дозволив розпочати переговори щодо укладення угод про вільну торгівлю з основними країнами та "ринками у фокусі, зокрема, з ЄС, Канадою, Туреччиною та Ізраїлем.

Література

1. Розпорядження Кабінету Міністрів України "Про затвердження плану першочергових заходів щодо виконання зобов'язань України в рамках членства у СОТ" від 17.12.2008 р. № 1570 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/card/1570-2008-p>

2. Угода про сільське господарство від 15.04.1994 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/981_005/print
3. Josling T. The significance of tariffication in the Uruguay round agreement on agriculture / T. Josling. – Vancouver, 1994. – P. 7–12.
4. Переговори Дохійського раунду СОТ: питання, що стосуються сільського господарства / Інститут економічних досліджень та політичних консультацій.– Київ, 2015.– Вип. 5. – С. 30.
5. Духневич А. В. Правові проблеми реалізації Угоди про сільське господарство СОТ в Україні [Текст] : монографія / Андрій Вікторович Духнович. – Луцьк : Вежа-Друк, 2016. – 400 с.
6. Членство України в СОТ: огляд зобов'язань / Інститут економічних досліджень та політичних консультацій.– Київ, 2015. – С. 40.